خبر

«ایکائو»:

پروازهای اروپا و خاور دور از آسمان ایران عبور کنند

● اتفاق ناگواری که در اوکراین رخ داد به نفع ایران رقم خورد و موجب شد که ICAO (سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری) و IATA (انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی) به ایران برای آمادگی پرواز به اروپا و خاور دور درخواست‌های کتبی ارسال کنند. سرپرست فرودگاه‌های کشور گفت: سقوط هواپیمای مالزی در خاک اوکراین موجب شد تا یاتا و ایکائو به‌دلیل امنیت مسیرهای هوایی کشور راه ایران را در پیش گیرند و از ما در خواست کرده‌اند تا مسیر هوایی ایران جایگزینی برای پرواز به اروپا و خاور دور شود. همچنین باید توجه داشت کاهش مسیرهای عبوری افزایش ۳۰درصدی پروازهای عبوری را به همراه دارد که این مهم سالانه رقمی بالغ بر ۵۰میلیون‌دلار به درآمدهای کشور اضافه می‌کند. محمدعلی ایلخانی، سرپرست فرودگاه‌های کشور در گفت‌وگو با ایلنا درخصوص کاهش مسیرهای عبوری کشور گفت: در سه ماه ابتدایی سال‌جاری شاهد افزایش ۹درصدی پروازهای عبوری در فضای کشور بوده‌ایم.

وی کاهش محدودیت‌ها در مسیرهای عبوری را از عمده دلایل افزایش دانست و افزود: سانحه اخیری که در اوکراین رخ داده است موجب نگرانی شرکت‌های هواپیمایی خارجی شد چراکه دیگر آنان علاقه‌ای برای عبور از آن مسیرها را ندارند.

ایلخانی با بیان اینکه ظرف چند روز گذشته درخواست‌هایی را از جوامع بین‌المللی برای عبور از مسیرهای هوایی ایران دریافت کرده‌ایم، تصریح کرد: اتفاق ناگواری که در اوکراین رخ داد به‌نفع ایران رقم خورد و موجب شد ICAO (سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری) و IATA (انجمن بین‌المللی حمل‌ونقل هوایی) به ایران برای آمادگی پرواز به اروپا و خاور دور درخواست‌های کتبی ارسال کنند.

سرپرست شرکت فرودگاه‌های کشور در پاسخ به این سوال که عملیاتی‌شدن این طرح چه مدت زمانی به طول خواهد انجامید، گفت: به‌دلیل اینکه این مسایل به امنیت کشور مربوط می‌شود باید با شورایعالی امنیت ملی مکاتبات لازم صورت گیرد و پس از تصویب ستاد کل نیروهای مسلح اقدام به اصلاح مسیرها کنند که این پروسه زمانبر است. ایلخانی با تاکید بر اینکه ایران باید از این فرصت پیش‌آمده نهایت استفاده را ببرد، افزود: در صورتی که موفق به کاهش این مناطق و محدودیت‌ها شویم همچنین با اطلاع‌رسانی وسیع به شرکت‌های هواپیمایی خارجی موفق به افزایش ۳۰درصدی مسیرهای عبوری می‌شویم. سرپرست فرودگاه‌های کشور ادامه داد: این افزایش منجر به افزایش سالانه ۵۰میلیون‌دلار درآمدهای کشور می‌شود. وی در پاسخ به این سوال که آیا این درآمدها در فرودگاه‌ها هزینه می‌شود، گفت: بهتر است این درآمدها در زیرساخت‌ها، به‌روزرسانی دستگاه‌ها و رادارها هزینه شود.

رونمایی از طرح ۱۰۰میلیارددلاری نفت

● **خانه ملت:** وزیر نفت هفته آینده با ارایه یک بسته پیشنهادی به ارزش تقریبی صدمیلیارددلار، طرح‌های جدید بهینه‌سازی مصرف انرژی با اولویت ناوگان حمل و نقل را به شورای اقتصاد به ریاست رییس‌جمهوری ارایه می‌کند. شدت مصرف انرژی در ایران ۹ برابر ژاپن و نروژ، هفت برابر کشورهای پیشرفته صنعتی، حدود پنج برابر ترکیه، سه برابر عربستان و چهار برابر متوسط جهان است. از این رو قطعی‌های گاز زمستانی و خاموشی‌های برق تابستانی حاکی از آن است که ایجاد بیش از ۶۰۰میلیون مترمکعب ظرفیت تولید گاز و بالغ بر ۷۱هزار مگاوات ظرفیت تولید برق پاسخگوی نیازهای تامین انرژی کشور نیست. از سوی دیگر اجرای فاز دوم قانون هدفمندی یارانه‌ها و افزایش قیمت حامل‌های مختلف انرژی به‌ویژه برق و گاز طبیعی تاکنون منجر به اصلاح الگوی مصرف توسط مشترکان نشده به‌طوری که متوسط مصرف برق از ابتدای سال‌جاری تاکنون حدود ۱۰درصد در مقایسه با سال گذشته افزایش یافته است. بر این اساس بیژن زنگنه، وزیر نفت هفته آینده طرحی صدمیلیارددلاری را به شورایعالی اقتصاد به ریاست دکتر حسن روحانی رییس‌جمهوری به منظور مدیریت مصرف انرژی ارایه می‌کند. بیژن زنگنه در تشریح طرح‌های آماده ارایه وزارت نفت به شورایعالی اقتصاد، گفت: تعدادی از طرح‌های بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۹۳ تا کمتر از ۱۰روز آینده به شورای اقتصاد ارایه می‌شود. وزیر نفت تصریح کرد: براساس این بند، وزارت نفت اجازه دارد تا سقف صدمیلیارددلار برای اجرای طرح‌های نفت و گاز، بهینه‌سازی، کاهش مصرف انرژی در بخش‌های مختلف صنعت با اولویت صنایع انرژی‌بر، حمل‌ونقل عمومی، استفاده از سی.ان.جی و تولید خودروهای کم مصرف با رعایت سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی قرارداد منعقد کند. این عضو کابینه دولت تدبیر و امید با اشاره به اختصاص ۲۰میلیارددلار اعتبار برای تعدادی از طرح‌های بند «ق» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۹۳، اظهار کرد: این طرح‌ها بیشتر در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی در حوزه حمل‌ونقل ریلی، مترو، چاه‌های آب کشاورزی و بهبود، بهینه‌سازی موتورخانه‌های ساختمان‌های مسکونی، اداری و تجاری است. پیش‌بینی می‌شود در صورت موافقت شورای اقتصاد با این پیشنهاد وزارت نفت، پیش از زمستان سال‌جاری طرح بهینه‌سازی مصرف انرژی موتورخانه‌ها با هدف صرفه‌جویی روزانه ۱۳میلیون مترمکعب گاز طبیعی در حدود ۶۰۰ هزار موتورخانه کشور اجرایی شود.

عکس: محمدبابایی

تاثیر فاجعه کم‌آبی بر تمدن ایرانی

علی رضاقلی

به‌راستی نقش آب در تمدن گذشته ایران چه بوده است؟ و قیود زیست‌محیطی چه تنگناهایی برای زیست‌محیط اجتماعی-انسانی به‌وجود آورده است؟ و با پیدایش منابع نفتی و درآمد ناشی از آن چه فاجعه‌ای برای زیست‌محیط انسانی از نظر جمعیت و منابع آبی به‌وجود آمده است؟ و در آینده با چه مشکلی روبه‌رو خواهیم بود؟ این بررسی پاسخی کوتاه به این سوالات است.

ایران عمدتا دارای دوگونه زیست‌محیط و دوگونه زندگی و دوگونه نهادسازی و دارای دوگونه سازمان‌های برآمده از نهادها بوده است.

یک نوع ویژگی‌های زیست‌محیط داخل فلات ایران است که تمدن خاصی را شکل داده است و نوع دیگر اوصاف زیست‌محیطی زاگرس و زیست‌محیط‌های مشابه آن است که نوع دیگر از زندگی و نهادها و سازمان‌ها را شکل داده است و این هر دو نشان داده‌اند که چه توانایی‌هایی دارند و در طول تاریخ چه کرده‌اند و یک نکته مهم هم همسایه‌های ایران در آسیای میانه و شبه‌جزیره عربستان بوده‌اند که اینها نیز در مجموع تاثیر چشمگیری بر تمدن فلات ایران داشته‌اند. محصول این حرکت تاریخی به هر دلیل و علت که بود توقف بسط تمدن در این منطقه بود و در قرون اخیر به‌شدت متاثر از تمدن صنعتی غرب شد.

وقتی تاریخ تمدن‌بشر را مطالعه می‌کنیم می‌بینیم که بشر به‌صورت‌کلی و نسبی سه دوران را پشت‌سر گذاشته است. به اختصار تمام از اینجا شروع کنیم که ما همه، روی کره‌زمین فرزندانِ جمعیت‌هایی بوده‌ایم که با شکار و جمع‌آوری روزگار می‌گذرانده‌اند و بعد از آن وارد عرصه کشاورزی شدیم. در کشاورزی به دلایلی بهره‌وری انسان و ابزار کار و زمین و منابع افزایش پیدا کرد. بعضی از جوامع توفیق داشتند آرام‌آرام رشد کنند و به مرحله سومی برسند که علم و تکنولوژی وارد توابع تولید شد و اروپای‌شمالی صنعتی شد و همزمان وارد نظام پارلمانی و... .

مردم اروپا زمانی که وارد عرصه کشاورزی شدند نوع ورودشان با نوع ورود ایرانیان به‌کلی متفاوت بود. آنها وارد عرصه‌ای شدند که آب، فراوان بود و زمین هم مساعد و اگر هم مزاحمتی بود ناشی از پرآبی بود که باید به‌گونه‌ای مهار شود. در بخش فوق‌العاده عظیم اروپا، «آبیاری» فوق‌العاده بی‌معناست، یعنی مددرساندن به آب برای رسیدن به کشت و زرع. از آسمان می‌بارد با تبخیر کم. در ایران به‌ویژه در فلات ایران داستان شروع کشاورزی متفاوت از همه جهان بود، ابتدا باید آب را از زیرزمین بیرون بیاورند و سپس به کشاورزی بپردازند. این آب احکام خاصی داشت: استخراج آن فوق‌العاده پرهزینه و حجم آن فوق‌العاده محدود و غیرقابل تغییر بوده است. حجم آن وابسته به نزولات آسمانی و البته خارج از کنترل انسان. پس، از ابتدا ایرانیان با منابع محدود و فوق‌العاده پرهزینه روبه‌رو شدند که داستان آن با اروپا کاملا متفاوت بود.

این زندگی و تمدن کاریزی، به حیات ۳۳هزارقنات وابسته بود که طول آن نزدیک به هشت‌برابر قطر استواست تا نزدیکی‌های ماه[1] و کندن بعضی از این قنات‌ها از عجایب مخلوقات بشری است. مثل کندن قنات قصبه با طول ۳۳کیلومتر و عمق مادر چاه بالای ۳۰۰متر که سوالات بی‌شماری را کندن آن مطرح می‌کند. از طول طناب و حجم طناب و وزن طناب و تامین هوای قابل‌تنفس در این عمق[2] و نکات دیگر مهم، خود گنابادی‌ها می‌گویند قنات قصبه را «دیوان کنده‌اند.»

باری ببینید، این حجم کار و این محصول کم چه قیدهای زیست‌محیطی و قیدهای عوامل تولید برای ما به‌وجود می‌آورد. تمام حجم آبی این قنات‌ها با یک برآورد سرانگشتی (قبل از اینکه تعدادی از این قنات‌ها خشک شوند، مثل قنات زارچ یزد به طول ۷۰ کیلومتر) دارای دوهزارمترمکعب در ثانیه هستند.

حالا می‌توانید این مقدار را مقایسه کنید با رود ولگا در روسیه به مقدار ۳۶هزارمترمکعب در ثانیه و دانوب در اروپا به حجم حدود ۱۳هزارمترمکعب در ثانیه و رود نیاگارا ۱۳هزارمترمکعب و رودهای دیگر اروپا که عمدتا حجم آب‌دهی آنها کمتر از دوهزارمترمکعب در ثانیه نیست. مثل راین، رن، تایمز، رود پو، لوار که همراه بقیه رودها و بارش‌های دایمی و تبخیر کم‌حیات اروپا را دامن می‌زند. حالا این فلات را نگاه کنید و تعدادی شهر که اصلا غیر از قنات هیچ آبی برای فعالیت‌های خود ندارند، مثل یزد، گناباد، اردستان، میبد و بسیاری از شهرهای فلات ایران. در فلات ایران تعدادی شهر هستند که از چشمه و رودخانه‌ای فصلی هم مدد می‌گیرند که حجم آب آنها در مقایسه با منابع آبی اروپا اصلا درخور توجه نیست.

روی این حجم کم آب و هزینه زیاد آن که جزو قیود اجباری زیستی اقتصادی ایران است و آن هم با فاصله زیاد، یعنی شهرهای دور از هم و روستاهای دور از یکدیگر که خود مانع دیگری در برابر تجمع و قدرتمندی این مکان‌های جمعیتی می‌شد. و البته که موجب ضعف آنها در افزایش ثروت و درآمد بود و همین‌طور موجب افزایش غیرقابل جبران هزینه‌های ایجاد امنیت و کنترل خشونت، شما همسایه‌هایی دارید ایلی به‌خاطر نوع زندگی، همیشه آماده هجوم به این مناطق بی‌دفاع. و این مناطق که همیشه در تامین هزینه دفاع مشکل داشتند در پس دیوارهای شهر و با تمهیدات دفاعی مختصر می‌توانستند اندکی دفاع کنند و در غیراین‌صورت تسلیم شوند و اندک منابع اقتصادی و درآمد خود را به حاکمان جدید بسپارند و تنش میان منابع و انسان بر اثر ورود افراد جدید و فشار بر منابع شدت می‌یابد و فقر تشدید می‌شود و امکان بسط اقتصاد به‌خاطر کمبود منابع وجود نخواهد داشت. کل تمدن کاریزی از نظر تولید، تولید ضعیف و صنایع‌دستی بوده است. هم دسترسی به بازارها مشکل بوده است و هم پرهزینه به‌خاطر عدم تامین امنیت قابل‌ملاحظه و دوری و نبود قدرت خرید قابل‌ملاحظه برای دیگر مکان‌ها و واحدهای اقتصادی و هم عدم‌شکل‌گیری تقسیم کار به علت کمبود منابع و هزینه سنگین مبادله. در نتیجه تولید در حد رفع نیاز معیشتی باقی می‌ماند (به‌طور معمول) و حد بسط تمدن در حد شهر با تولیداتی مثل بیل، کلنگ، چرم، طناب، سفال، روغن برای چراغ و امثال اینها و کمی پارچه، گلیم و جاجیم و چیزهایی شبیه آن که بعضا هم صادر یا وارد می‌شده است. ولی اینکه وارد حجم انبوه صادراتی و وارداتی شود به علل مختلف امکان‌پذیر نبود. این زندگی، زندگی معیشتی و خودکفا بود و در داخل هر شهر هم تقسیم کار محدود بود. منابع محدود، بازارها محدود، حمل‌ونقل پرهزینه، راه‌های امن محدود و ساعت کار برای گذراندن زندگی طولانی و کشنده. در واقع کمبود آب و پرهزینه‌بودن آن در این بخش از سرزمین عرصه زندگی را سخت کرده بود.

از طرف دیگر زندگی ایلات در کوه‌های زاگرس بود و کوه‌هایی که اندکی فرق آب و هوا با دشت داشتند، در مجموع در ایران حدود دو هزار طایفه ایلی در نقاط مختلف ایران پراکنده‌اند[3] به‌ویژه در سرتاسر زاگرس و در حال کوچ. بزرگ‌ترین ایل‌ها، ایل بختیاری، قشقایی و بویراحمد و ممسنی، ایل‌خمسه و... نوع زندگی ایلی در مجموع به صورت کوچنده و زندگی سخت و دشوار و همراه با فقر و گذران زندگی، زندگی خشن که به علل مختلف می‌تواند به دامن چرخه تجاوز و غارت بلغزد. زندگی ایلی، بسیار خودکفا و بسیار ساده و همراه سختی و محرومیت شدید است. کمبود منابع اقتصادی برای بهره‌برداری به نوعی برای ایلات مشهودتر است. و فعالیت اقتصادی به معنی تبدیل کالا در ایل جزو کارهای فرعی است. در ایل گوسفند به‌دنبال علف و انسان هم به دنبال گوسفند. از این جهت زندگی کوچرو واقعا وارد درگیری با طبیعت برای تغییر آن نمی‌شود، در نتیجه زندگی ایلی طی چندهزار سال تغییری نکرده است، این اواخر با تغییراتی که در زیرساخت زندگی آنها با پول نفت به‌وجود آمده تعدادی به تحصیل و مشاغل دیگر پرداخته‌اند و امروز جمعیت ایلی که روزی نیمی از جمعیت ایران بود با افزایش جمعیت کشور و کاهش جمعیت ایلی به حدود دودرصد جمعیت ایران تقلیل پیدا کرده است.

این جمعیت در گذشته دفاع از خود را نیز برعهده داشته در نتیجه به عرف و عادت‌های وابسته به داخل جمعیت ایلی مشغول بوده است و به همین جهت نه از نظر اقتصادی و نه از نظر اجتماعی و سیاسی وارد یک نوع رابطه متحول پویا با دیگر جمعیت‌ها نمی‌شده و به‌صورت بسته میان خود زندگی می‌کرده است. و نوع زندگی آنها، همراه نوع منابع آنها دچار تحولی نبوده است و نمی‌توانست باشد مگر اینکه آفات مختلف و خشکسالی و جنگ این زندگی حداقلی را تهدید می‌کرد و چرخه زندگی را باوجود حداقل آرامشی که داشت وارد چرخه تجاوز و غارت می‌کرد و این خوی تبدیل به یک خوی دایمی می‌شد به نحوی وحدت آنها به دلایلی فوق‌العاده شکننده و ارتباط ملی آنها برقرار نمی‌شده است، بلکه در ائتلاف‌های موقتی می‌توانستند وارد جنگی بشوند و اگر هم با حکومتی همدست می‌شدند و نیروی نظامی در اختیار می‌گذاشتند در قبال آن توقع داشتند در دستاورد جنگ‌ها مشارکت داشته باشند که عمدتا غنایمی بود که تقسیم می‌شد. و از مالیات و تیول و اقطاع نیز می‌توانستند بهره‌مند شوند این نوع زندگی نه بستر وحدت ملی ایجاد می‌کرد و نه موجب امنیتی می‌شد که بتوان بر روی آن تمدنی را بنا کرد، بلکه زندگی ضعیف اقتصادی اطراف زاگرس هم مورد تهدید مکرر ناامنی ایلات قرار می‌گرفت.

در مجموع این کم‌آبی تاثیر فوق‌العاده منفی بر توانمندی منابع اقتصادی می‌گذاشت چه در فلات ایران و چه در زاگرس و مناطق کوهستانی مشابه، چه در محل ییلاق ایلات و چه در محل قشلاق ایلات. و این اقتصاد ضعیف به نوبه خود تاثیر منفی بر روی درآمدهای دولت برای اداره جامعه می‌گذاشت و دولت‌ها امکانات لازم را برای کنترل خشونت و ارایه نظم و ایجاد وحدت ملی و کم‌کردن هزینه‌های تقسیم کار و تخصص‌گرایی و ارایه قانون و اجرای قانون نداشتند و شواهد حکایت می‌کنند اینها هیچ‌کدام به طور نسبی در ایران به‌وجود نیامد و فراموش نکنیم که در جنگ‌جهانی دوم که ایران مورد تجاوز روس و انگلیس و آمریکا قرار گرفت تازه ایل بویراحمد یادش آمد که دولت مرکزی ضعیف شده و می‌توان به آن ضربه زد و در نتیجه به سمیرم و کازرون حمله‌ور شدند و برای اولین‌بار در تاریخ ایران که دولت مدرن (خوب یا بد) در تهران تشکیل شد و ارتش ملی تشکیل شد، حدود چند دهه طول کشید تا این ایلات به ضرب گلوله از دولت مرکزی تبعیت کنند. و در مورد بویراحمدی‌ها این داستان تا سال۱۳۴۳ ادامه یافت که با اعدام تعدادی از سران آنها غایله فارس خاتمه یافت و این البته همراه سرمایه‌گذاری‌های سنگین زیربنایی با پول نفت در این مناطق بود که آرام، آرام ساختار نهادی زندگی این عزیزان تغییر کند.

از طرف دیگر، عشایر شبه‌جزیره عربستان نیز در زندگی خشن و غارتگری رقابت را از زاگرسی‌های ایران ربوده بودند و در مجموع خطر عمده‌ای برای ایران محسوب می‌شدند که این به نوبه خود موجب هزینه‌های دفاعی سنگین برای ایران بود و از طرف دیگر ایلات سرگردان آسیای میانه هم خطر مهمی محسوب می‌شدند که آنها هم با زمینه‌سازی بغداد سرازیر به ایران شدند و تا زمان آغاز پهلوی در سرنوشت ایران تاثیر داشتند. در مجموع یکی از عوامل مهم ایجاد این مناطق ضعیف اقتصادی هم در فلات ایران و هم در زاگرس و هم تحمیل نوع زندگی خاصی به این منطقه و هم شبه‌جزیره عربستان و هم آسیای میانه، کمی آب برای گذران زندگی و هزینه سنگین برای تامین آب و تحمیل زندگی سخت و خشن ایلی در منطقه خاورمیانه و همسایگان آن است و این خود چرخه زندگی را برای زندگی فلات وارد چرخه پرمصیبتی می‌کرد که کرد و آنقدر زندگی معیشتی را ضعیف نگه داشت تا با همسایگان صنعتی‌ای روبه‌رو شدیم که این‌بار خشن‌تر از ایلات به سر وقت منابع این سرزمین آمدند و عمده مشکلی که این نوع زندگی ایجاد کرد این بود که با ثبات زندگی اقتصاد معیشتی و نهادها و سازمان‌های متناسب آن و عدم‌تحول آن، نیروی انسانی و مهارت‌های لازم را برای مدیریت منابع نفتی و زندگی صنعتی و مدرن بعدی نتوانست فراهم کند.

با پیدایش نفت یک منبع جدید اقتصادی به منابع سابق افزوده شد که یک مرتبه موجب تحول عظیمی در اقتصاد و نهادها و ساختارهای نهادی و سازمان‌های کشور گردید. و این جریان به احتمال زیاد تا بودن پول نفت ادامه خواهد داشت. مهم‌ترین اتفاق مخربی که با حضور پول نفت در نظام اقتصادی کشور رخ داد، یکی افزایش جمعیت بود و یکی هم تخریب منابع آبی.

شواهد تاریخی نشان می‌دهد که استعداد اقتصادی فلات و زاگرس و البرز و حواشی آن به‌طور طبیعی گنجایش نگهداری هفت الی هشت‌میلیون جمعیت را بیشتر ندارد، مخصوصا منابع آبی کشور امکان بیشتر از آن را اجازه نمی‌داد. با پول نفت و ورود آن به شکل‌های مختلف در چرخه اقتصاد ایران موجب شد که این جمعیت فعلا به ۷۷میلیون‌نفر افزایش پیدا کند و این افزایش جمعیت از نظر بهداشت و تغذیه و مسکن و وسایل زندگی دیگر به‌طور کامل به پول نفت وابسته است، درواقع این جمعیت مونتاژ است و عامل اصلی تامین‌کننده آن پول نفت است که با تمام‌شدن آن آثار ویرانگر و مخربی بر این جمعیت که تمام نان خود را با پول نفت تامین می‌کند خواهد داشت و افزایش این جمعیت و تخریب زیست‌بوم این جمعیت و بناکردن شهرهای عظیم از هر جهت غیراستاندارد و پیامدهای بیکاری، اعتیاد و ... یک چرخه حیات اجتماعی این جمعیت خواهد شد که روزبه‌روز تکمیل‌تر و تکثیر بیشتری خواهد داشت و یکی از خساراتی که بر خسارات قدیمی چرخه تمدن این فلات ایران می‌افزاید و افزوده است و این تمدن را بیشترضعیف خواهد کرد.

از طرف دیگر افزایش پول نفت این امکان را به مردم داد که با این پول تکنولوژی جدید وارد کنند و با آن مشغول غارت منابع مشاع زیرزمینی شوند به طوری‌که بسیاری از قنات‌ها را خشک و ویران کردند و برداشت منفی از منابع آب زیرزمینی به سالانه ۱۱میلیارد مترمکعب رسیده است و سطح آب در اکثر مناطق بیشتر از یکصدمتر افت داشته است. افت منابع زیرزمینی استان قم در جاده کاشان سالانه به ۲/۲متر رسیده است و از ۴۸متر در انقلاب الان به حدود ۱۵۰متر رسیده و کف آب شیرین هم در محدوده ۲۰۰متر است. شهرهایی که قرن‌ها استقلال داشته‌اند و از قنات ارتزاق می‌کرده‌اند، امروزه وابسته به ارتفاعات زاگرس شده‌اند و از زاینده‌رود آب می‌برند و استقلالشان را از دست داده‌اند.

و اصفهان که هزاران‌سال در کنار زاینده‌رود بود امروز زاینده‌رود در کنارشان نیست.

تقریبا تمامی دریاچه‌های کوچک مثل بختگان خشک شده‌اند. دریاچه ارومیه به‌شدت تهی از آب می‌شود. چاه‌های عمیق اطراف و سدها سهم آبی آن را برمی‌دارند. در مجموع آب کم و جمعیت زیاد می‌رود که فاجعه‌ای برای ایران بیافریند و فراموش نکنیم که تمام صنایع نیاز به آب دارند و برای تولید یک‌کیلوگرم فولاد ۵۰۰لیتر آب مورد نیاز است.

اما نتیجه‌گیری؛ گسست اول بین منابع و نیروی انسانی در ایران به‌گونه‌ای رخ داد که شباهتی به اروپا نداشت و در نتیجه آثار مخربی بر بسط تمدن ایرانی برجا گذاشت که بی‌آبی عنصر مهمی در آن بود و این قید زیست‌محیطی محدودیت‌هایی برای بسط تمدن در جهات مختلف ایجاد کرد. و آن گسست دومی که بر اثر علم و تکنولوژی و زمینه‌های مساعد قبلی و چارچوب‌های نهادی مقدم بر آن از نظر امنیت و حقوق مالکیت کارا و تامین مالکیت معنوی برای فوران اختراعات به‌وجود آمد، آن هم در ایران به‌تبع آن گسست اولیه ناقص، به‌وجود نیامد و گسست دوم با پیدایش منبع نفت به‌وجود آمد با نهادها و سازمان‌های متناسب با خودش که آن هم موجب واردات علم و تکنولوژی شد که از خود آثار متفاوت به‌جا گذاشت از افزایش بی‌رویه جمعیت و وابستگی شدید منابع غذایی و رفاهی آن به پول نفت و تخریب منابع آبی که طی هزاران‌سال در این زیست‌بوم شکل گرفته بود و اینکه در آینده ایرانی‌ها مجبور به کوچ‌های میلیونی کنند، همان‌طور که روستاها تخلیه شده‌اند، شهرها نیز تخلیه شوند. و امید است مدیریت فعلی بتواند این مشکلات را از سر راه بردارد.

پی‌نوشت‌ها:

۱- برای اطلاعات بیشتر به کتاب قنات در ایران محمدرضا حایری مراجعه شود.

۲- برای توضیح بیشتر به کتاب قنات قصبه دو پاپلی یزدی مراجعه شود.

۳- ایلات و عشایر ایران، ایرج افشارسیستانی.

برترین‌های جهان

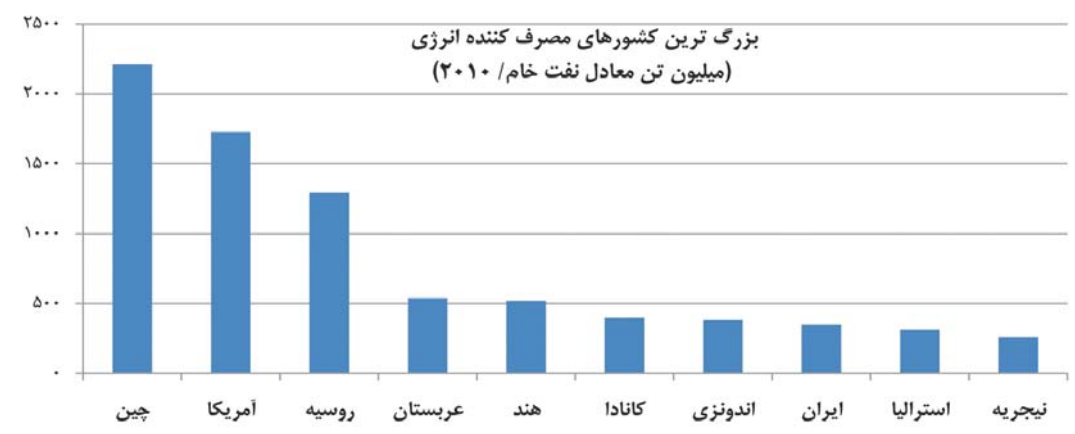

بزرگ‌ترین کشورهای مصرف‌کننده انرژی

کشور	مصرف انرژی
چین	۲۲۰۹
آمریکا	۱۷۲۵
روسیه	۱۲۹۳
عربستان	۵۳۸
هند	۵۱۹
کانادا	۳۹۸
اندونزی	۳۸۱
ایران	۳۴۹
استرالیا	۳۱۱
نیجریه	۲۵۸

منبع: Pocket World in Figures, The Economist, 2014 Edition

گذر

شاخص بورس مثبت شد

● **فارس:** شاخص کل بورس در پایان معاملات دیروز با افزایش ۱۴۰ واحدی به ۷۳هزارو۸۹۰ واحد رسید که هلدینگ صنایع پتروشیمی خلیج فارس، پتروشیمی فن‌آوران، سرمایه‌گذاری صندوق بازنشستگی، سرمایه‌گذاری خوارزمی و همراه اول بیشترین تاثیر مثبت را داشتند. در معاملات دیروز بورس آهنگری تراکتورسازی، سرمایه‌گذاری پارس توشه و ایران‌ترانسفو پس از بازگشایی بیشترین افزایش قیمت و به دنبال آن صنایع خاک چینی، تراکتورسازی، لامیران و مس شهید باهنر بیشترین افزایش قیمت را داشتند. در مقابل هم ایران خودرو دیزل، سرمایه‌گذاری سایپا، فنرسازی زر، سرمایه‌گذاری رنا، لیزینگ رایان‌سایپا، فرآوری مواد معدنی و کاشی پارس بیشترین کاهش قیمت را تجربه کردند. در فرابورس هم شاخص با افزایش دو واحدی به ۸۰۲ واحد رسید که پتروشیمی مارون و پتروشیمی زاگرس بیشترین تاثیر افزایشی را داشتند. در این بازار اوراق تسهیلات خرید مسکن در بیشترین قیمت به محدوده ۹۸هزارتومان رسید که اکثر این نمادها افزایش قیمت را تجربه کردند.

رقابت جدید نفتی ایران و عربستان

● **مهر:** ایران و عربستان به‌عنوان دو کشور رقیب در بازار نفت از سال‌های گذشته تاکنون فعالیت می‌کنند. اوپک از افزایش پنج دستگاه دکل حفاری در سطح صنعت نفت ایران در طول سال گذشته میلادی خبر داده است. ایران و عربستان سعودی به‌عنوان دو قطب نفتی اوپک و منطقه خاورمیانه در حالی از سال‌های گذشته تاکنون همواره رقابت نفتی داشته‌اند که ایران تنها ۱۰ دستگاه دکل حفاری کمتر نسبت به عربستان در صنعت نفت خود در اختیار دارد. اوپک با انتشار گزارشی درباره آخرین وضعیت توسعه ناوگان دکل‌های حفاری در بین کشورهای عضو این سازمان نفتی، اعلام کرد: تعداد کل دکل‌های حفاری صنایع نفت و گاز ایران ۱۳۸ دستگاه عنوان شده ضمن آنکه عربستان‌سعودی به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده و صادرکننده نفت سازمان اوپک ۱۴۸ دستگاه دکل حفاری فعال در صنعت نفت خود در اختیار دارد. بر این اساس تعداد دکل‌های فعال حفاری در صنعت نفت ایران در سال ۲۰۱۳ میلادی در مقایسه با سال ۲۰۱۲ میلادی از افزایش پنج‌دستگاهی برخوردار بوده است.

در حال حاضر عربستان‌سعودی بیشترین تعداد دکل‌های حفاری در بین کشورهای نفت‌وگازخیز خاورمیانه همچون ایران، عراق، کویت، امارات، قطر و عمان را در اختیار دارد. در گزارش اوپک آمده است: در شرایط فعلی در کل کشورهای جهان پنج‌هزارو۱۲۳ دکل در صنایع نفت و گاز فعال و مشغول به کار هستند. از این‌رو از مجموع کل دکل‌های حفاری در کشورهای مختلف جهان کشورهای عضو اوپک ۸۵۶ دستگاه دکل حفاری را در اختیار دارند. هم‌اکنون بیشترین تعداد دکل‌های حفاری جهان در منطقه آمریکای‌شمالی قرار دارد، این منطقه در سال ۲۰۱۳ میلادی دوهزارو۱۴۳ دکل حفاری فعال داشته است. منطقه آسیا و اقیانوسیه نیز با داشتن یک‌هزارو۷۶ دکل در مقام دوم قرار دارد.

نماینده کارگران:

دولت به ما هم سبد کالا بدهد

● **مهر:** دبیرکل کانون‌عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران با ارایه درخواست جامعه کارگری برای تجدیدنظر در تصمیم جدید شورایعالی کار درباره توقف دریافت حق بیمه از بن کارگران و در نتیجه تاثیر منفی آن بر حقوق بازنشستگی پایان دوره کارگران، گفت: کارگران و بازنشستگان باید تحت پوشش سبد حمایتی غذا قرار بگیرند. غلامرضا عباسی از وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌عنوان نماینده دولت خواست که همه کارگران، بازنشستگان و مستمری‌بگیران تحت پوشش سبد حمایتی غذا قرار گیرند. دبیرکل کانون‌عالی انجمن‌های صنفی کارگران ایران همچنین خواستار تجدیدنظر در حق بیمه بن کارگری شد و گفت: متاسفانه اشتغال بی‌رویه اتباع بیگانه به‌شدت به اشتغال کارگران ایرانی آسیب وارد کرده است.

خبر ویژه

بانک ملت به ازای هر سهم ۳۳۰ریال سود تقسیم کرد

● با برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه بانک ملت برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند سال ۱۳۹۲ تقسیم مبلغ ۳۳۰ریال سود به ازای هر سهم به تصویب سهامداران رسید. به گزارش روابط عمومی بانک ملت، در مجمع عمومی عادی سالانه این بانک که به ریاست علیرضا لگزایی رییس هیات مدیره بانک ملت برگزار شد، صورت‌های مالی بانک مربوط به سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند سال گذشته با رای قاطع سهامداران به تصویب رسید.همچنین از ۴۲۰ریال سود محقق‌شده به ازای هر سهم، با رای مجمع، تقسیم ۳۳۰ریال سود به ازای هر سهم مورد تصویب قرار گرفت.بر این اساس، مقرر شد تا سود سهامداران حقیقی دارای کمتر از یک‌میلیون‌سهم بلافاصله پس از پایان مجمع، به حساب آنان در بانک ملت واریز شود.